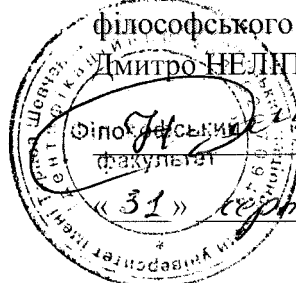

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет
Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
Філософського факультету
Дмитро НЕЛІПА

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ

для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	033 Філософія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Філософія
спеціалізація	-
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	VI
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Панченко Валентина Іванівна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології.

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. Д.Неліпа (підпис, ПІБ, дата) «31» 08 2022р.
на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__»__ 20__р.

Розробники: *Панченко Валентина Іванівна, д.ф.н., професор кафедри етики, естетики та культурології.*

Затверджено
« *27* » *серпня* 2021 р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології
 (Ірина МАСЛІКОВА)

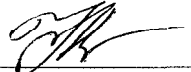
Протокол № *1* від «*27*» *08* 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

«31» серпня 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р. Протокол № *2* від *31.08.2022* р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – спираючись на сучасні естетичні та культурологічні дослідження, показати динаміку розвитку мистецтва, якою вона склалася внаслідок досліджень культури як певної цілісності, де місце мистецтва визначається його культуротворчим потенціалом. Проаналізувати соціокультурний контекст та культурні засади виникнення художньої діяльності, видів мистецтва та виявлення їх специфіки в процес розвитку культури і вирішення ними людських смислובуттєвих проблем.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні культурологічні теорії та методи культурологічних досліджень; основні естетичні та філософські поняття та категорії; основні здобутки матеріальної та духовної культури, їхні суттєві риси; історію становлення та розвитку мистецтва, закономірності, специфіку, особливості функціонування в системі культури певної історичної епохи.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ культури, культурних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії та класифікації культурології в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; аналізувати мистецькі твори та витвори дизайну з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, форми та змістовного навантаження, здійснювати їх змістовну інтерпретацію, застосовувати сучасні філософсько-естетичні концепції та методи в процесі осмислення мистецьких та дизайн-явищ;

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових філософських та мистецтвознавчих інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «*Мистецтво в контексті культури*» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента та викладається у VI семестрі бакалаврату. Навчальна дисципліна розширює та поглиблює знання студентами картини розвитку мистецтва, створеної формальним мистецтвознавством та класичною естетикою. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика художнього процесу в історичній перспективі. З'ясовується значення мистецтва в європейському культурному контексті, мистецтва як концепції суспільних відносин, шляхи формування нового змісту мистецтва, прояви секуляризації мистецтва в сучасній культурі. Розглядаються становлення культурологічного напрямку у дослідженні мистецтва. Пояснюється художня культура як цілісне утворення. Послідовно розглядаються особливості розгортання співвідношення мистецтва та дизайну в умовах історичного розвитку культури XIX-XXI століть.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про історію становлення та розвитку чуттєвої культури, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманіття форм та видів художньої діяльності. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях історії та теорії мистецтва, вмюючи надавати неупереджену експертну оцінку дослідженим явищам та феноменам художнього життя країн сучасного світу.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 7.Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК 10.Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

ФК 11.Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи досліджень історії та теорії мистецтва і дизайну, що склалися в естетиці та історії культури	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	10
1.2	про розвиток мистецтва, виникнення окремих видів мистецтва та появу нових видів мистецтва; своєрідність художнього мислення і художньої логіки, що здійснюється специфічними формоутворюючими засобами мистецтва	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь	10
1.3	основні етапи розвитку світового та українського пластичного мистецтва, сучасні наукові концепції, в межах яких здійснюється їх вивчення, основні мистецькі напрямки та постаті, які визначали їх розвиток	Лекція, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження	10
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із історії та теорії культури	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження	7
2.2	ідентифікувати художні твори з точки зору їх приналежності до певної культурно історичної епохи, до етнопонаціональної культури	Лекція, Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження	7
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої мистецтвознавчої та культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді	3

	та написання самостійних робіт			
3.2	презентувати результати проведених естетичних та культурологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді есе, конспектів; приймати участь у фахових дискусіях в процесі аудиторної роботи	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	виконувати комплексні завдання та професійні обов'язки дослідника в галузі філософських дисциплін, естетики	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	6
4.2	шукати та критично опрацьовувати літературу із історії та теорії мистецтва і дизайну, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1
	Програмні результати навчання										
ПРН 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію	+		+						+		
ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики					+	+			+		+
ПРН 8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання	+	+	+	+		+	+			+	
ПРН 10. мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури						+		+		+	+
ПРН 16. вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності								+		+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 21 / 35 балів
2. **Самостійна робота (конспект текстів):** РН 1.3, 2.1 – 5 / 10 балів
3. **Самостійна робота (дослідження цінностей):** РН 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 12 / 20 балів
4. **Самостійна робота (написання тексту рекомендацій):** РН – 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 4.1, 4.2 - 10 / 15 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (робота з текстами, дослідження цінностей, написання тексту рекомендацій). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.4, 2.2 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 5, 6, 8, 9, 10 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 7 = 21	«5» x 7 = 35
Самостійна робота	До теми 4: Самостійна робота з текстами - конспект	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10

	5 текстів (Додаток самостійної роботи студента) до кінця жовтня		
	До теми 6: Дослідження цінностей української культури за методологією Ш. Шварца (знайомство з методологією, проведення самостійного опитування, узагальнення та інтерпретація результатів, презентація отриманих результатів) (Додаток самостійної роботи студента) початок листопаду	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
	До теми 11: Написання тексту рекомендацій для міжнародної компанії щодо відкриття філій та специфіки ведення бізнес-справ у 3-х різних країнах (Додаток самостійної роботи студента) кінець листопаду	«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-10	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка дисципліни	3	60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

- 3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,
 2 бали – доповнення змістовне
 1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію
2. **Самостійна робота (конспект першоджерел):**
 2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями
 1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень
3. **Самостійна робота (текст рекомендацій):**
 15-13 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження
 12-10 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності
 9-6 балів - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві неточності
 5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань
4. **Самостійна робота (дослідження цінностей) та підсумкова контрольна робота:**
 20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження / підсумкової контрольної роботи
 15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / підсумкової контрольної роботи. Допускаються несуттєві неточності
 10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності
 5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Історія розвитку мистецтва в контексті культури				
1	Тема 1. Становлення культурологічного напрямку у дослідженні мистецтва	4		2
2	Тема 2. Становлення художніх формоутворюючих засобів: ритм, інтонація, метафора, міф, архаїчні символи і архетипи	2	2	
3	Тема 3. Архітектура і становлення соціального простору	2	2	
4	Тема 4. Соціокультурна сутність тілесності і скульптура	2	2	
5	Тема 5. Формування нового змісту мистецтва. Людська особистість як ідеал	2	2	
6	Тема 6. Від мистецтва ідеалу до мистецтва життя. Художнє як реальне буття людини	2		2
	Індивідуальна самостійна робота: написання есе за першоджерелом	2		10
Частина 2. Культурний контекст дизайну				
7	Тема 7. Культурний контекст дизайну: модерн та постмодерн. Освітні інституції в сфері дизайну	4	2	
8	Тема 8. Теоретичні концепції дизайну	2	2	
9	Тема 9. Естетичні, етичні та політичні аспекти дизайну як сфери візуального	2		2
10	Тема 10. Ідентичність та споживання в дизайні	2		2
11	Тема 11. Процеси індустріалізації та пост-індустріалізації, відображені в сфері дизайну	2	2	
12	Тема 12. Дизайн в умовах глобалізації	2		
13	Індивідуальна самостійна робота: написання есе за першоджерелом			10
14	Підсумкова контрольна робота			10
	ВСЬОГО	30	14	38

Загальний обсяг 82 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінари – 14 год.

Самостійна робота - 38 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова):

1. Jean-Pierre Vernant. Les origines de la pensée grecque. - Quadrige. Presses Universitaires de France, 2013. - 156 p.
2. Культурологія: підручник для аспірантів вищих навчальних закладів / кол. Авторів; за ред. А.Є. Конверського. - Х.: Фоліо, 2013. - 863 с.
3. Безвершук Ж. О. Історія культури в термінах і назвах : словник-довідник / Ж. О. Безвершук. - К. : Вища школа, 2003. - 399 с
4. A. L. Kroeber. Style and civilizations. Westport, CT : Greenwood Press, 1973. - 191 p.
5. Панченко В. І. Мистецтво в контексті культури.- К. : ТОВ Міжнародна фінансова агенція, 1998. - 191 с.
6. Hazel Clark; David Eric Brody. Design studies: a reader. - Oxford ; New York : Berg, 2009.
7. The Industrial Design Reader. - Edited by Carma Gorman. - New York ; Allworth Press. - 256 p.
8. Kjetil Fallan. Design History: Understanding Theory and Method. - Oxford ; New York : Berg, 2012. - 224 pp.
9. The design history reader / edited by Grace Lees-Maffei and Rebecca Houze. - Oxford ; New York : Berg, 2010.

Додаткова:

1. Арістотель. Поетика. Харків «Фоліо» – 2018. - 154 с.
2. Rudolf Arnheim. The Dynamics of Architectural Form. University of California Press, 1977 - 289 p.
3. Germain Bazin, Histoire de l'histoire de l'art de Vasari à nos jours. Paris, Albin Michel, 1986. - 656 p.
4. Jacob Burckhardt. Die Cultur der Renaissance in Italien: Ein Versuch. — Alfred Kröner Verlag; 12., überarbeitete und aktualisierte edition (19 May 2009) - 614 p.
5. Ernst Cassirer. Philosophie der symbolischen Formen. Meiner, F; 1. edition, 2010. - 341 p.
6. Hermann Cohen. Aesthetik des reinen Gefuhls. Berlin, 1912. Bd.1. S.174-184.
7. Classical Mythology: Myths and Legends of the Ancient World. By Nathaniel Hawthorne, F. Storr, V.C. Turnbull, Н.Р. Maskell, Guy E. Lloyd, M. M. Bird, Hope Moncrieff, Thomas Bulfinch / Arcturus Holding Limited. London, 2018.
8. Панченко В.І. Культурологічна концепція мистецтва в сучасній естетичній теорії // Духовність українства. – Житомир, 2001.
9. Zoltan Kovesces. Metaphor: A Practical Introduction. Oxford University Press. 2002 https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/kovecses_z_metaphor_a_practical_introduction.pdf?id=51f87bdd-ad35-4018-a05c-5f0d1fe0b5e2
10. Барна Н.В. Дизайн у контексті художньої культури ХХ-ХХІ століть: монографія / Барна Н. В. – К.: «Університет «Україна», 2015. – 353 с.
11. Lakshmi Bhaskaran. Designs of the Times - Using Key Movements and Styles for Contemporary Design. RotoVision; First Edition, 2009 - 256 p.
12. Біоніка в дизайні просторово-предметного середовища : навч. посіб. / С. П. Мигаль, І. А. Дида, Т. Є. Казанцева; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. - 225 с.
13. Легенький Ю. Г. Дизайн одягу: посібник / Юрій Григорович Легенький // – Київ: КНУКіМ, 2008. – 374 с.
14. Легенький Ю. Г. Система моди: культурологія, естетика, дизайн / Ю. Г. Легенький, Л. П. Ткаченко. — К.: ГАЛПУ, 1998. — 224 с.
15. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: Збірник статей / ППСМ НАМ України; За заг. ред. акад. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. — К. : Фенікс, 2012. — 256 с.
16. Don Norman. The Design of Everyday Things. Basic Books. New York, 2013.
17. Eco U. Function and Sign: The semiotics of Architecture. // Signs, Symbols, Architecture. N.Y., 1980.
18. Holl Edward T. The hidden dimension. Garden City, N.Y. 1969.
19. Vernant J.-P., Vidal-Naquet P., Mythe et tragedie en grece ancienne. P., 1981.